

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Харківський інститут

Кафедра психології

Схвалено на засіданні кафедри
психології

Протокол № 1 від 25 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри *М.В.Лантух*

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Патопсихологія с основами дефектології

спеціальності:

053 Психологія

(шифр і назва спеціальності)

освітнього рівня

бакалавр

(назва освітнього рівня, ОКР)

освітньої програми:

Психологія

(назва освітньої програми)

спеціалізації:

Практична психологія

(за наявності)

(назва спеціалізації)

Харків XI ПрАТ «ВНЗ «МАУП» 2023 р.

Розробник силябусу навчальної дисципліни:

Клименко Іван Сергійович, доцент кафедри психології

Викладач:

Клименко Іван Сергійович, доцент кафедри психології

Силябус розглянуто і затверджено на засіданні кафедри психології
Протокол від 25.08.23 №1

Завідувач кафедри *Лантух* / І.В.Лантух /
(підпис)

Силябус погоджено з гарантом (керівником) освітньої програми Психологія

25.08. 2023 р.

Керівник (гарант) освітньої програми *Лантух І.В. Лантух*
(підпис)

Силябус перевірено

25.08. 2023 р.

Декан *Досагін В. В.* / *Досагін В. В.* /
(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол №__

**ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»
Харківський інститут
Кафедра психології**

Назва дисципліни	Клінічна психологія
Викладач (-і)	Клименко Іван Сергійович
Портфоліо викладача (-ів)	
E-mail:	
Сторінка дисципліни на сайті	https://kh.maup.com.ua/%d0%ba%d0%b0%d1%84%d0%b5%d0%b4%d1%80%d0%b0-%d0%bf%d1%81%d0%b8%d1%85%d0%be%d0%bb%d0%be%d0%b3%d1%96%d1%97/#

1. Коротка анотація до дисципліни

Коротка анотація до дисципліни: дає знання по основам морфології для пояснення фізіологічних механізмів регулювання функцій організму, нервової системи організму людини, необхідних для майбутньої практичної роботи в галузі психології. Опанування дисципліною повинно дати чітке уявлення про матеріальну сторону всіх процесів організму й сприяти розумінню єдності живого світу.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни – підготувати студентів-психологів до практичної роботи з людьми, навчити користуватися знаннями основ морфології для пояснення фізіологічних механізмів регулювання функцій організму, нервової системи організму людини, необхідних для майбутньої практичної роботи в галузі психології.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Патопсихологія з основами дефектології» є:

- застосовувати психопрофілактичні заходи серед населення з метою збереження і підтримання психологічного та психічного здоров'я;
- проводити просвітницьку роботу (бесіди, лекції) серед населення, хворих і в закладах загальної медичної мережі;

- встановити психологічний контакт із хворим (пацієнтом);
- складати план обстеження хворого;
- діагностувати індивідуальні відмінності особистості;
- проводити клініко-психологічне дослідження хворого;
- застосовувати методи психологічного дослідження особистості та міжособистісних відносин, психічних процесів та станів;
- провести психологічне дослідження і виявити психологічні та соціальні чинники, що провокують психічний розлад;
- оцінювати результати психодіагностичного обстеження;
- виявити особливості соматичного та психічного стану хворого;
визначити необхідність у спеціальних методах дослідження (лабораторних, функціональних), організувати їх виконання та дати їх правильну інтерпретацію

3. Формат курсу - очний (*offline*) та/або дистанційний (*online*)

4. Програмні результати навчання (інтегральна, загальні та спеціальні (фахові) компетентності)

Компетентність	Ступінь сформованості компетентності
ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми
Загальні компетентності / Soft-skills (ЗК) :	
ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	Повністю. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програм
ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	Повністю. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програм
ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми
ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми
ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми
ЗК19. Здатність працювати в команді.	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми
Спеціальні (фахові) компетентності / Hard-skills (ФК)	
СК 1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.	Повністю. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програм
СК 4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми
СК 10. Здатність дотримуватися норм професійної етики	Повністю. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програм

Результати навчання відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (РН):

ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПРН5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПРН11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПРН12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПРН15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПРН16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПРН18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

5. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
навчальна дисципліна Патопсихологія з основами дефектології		
Курс	4	4
Семестр	7-й	7-й
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, в тому числі:	120	120
Аудиторні години:	20 лекційних та 14 семінарських (практичних) годин	8 лекційних та 8 семінарських (практ.) год.
Модульний контроль	1 модульна контрольна робота	-
Самостійна робота Індивідуальне науково-дослідне завдання	86 години	112 години
Форма семестрового контролю	Залік	Залік

6. Статус дисципліни: цикл професійної підготовки, обов'язкова дисципліна

7. Пререквізити базові загальноосвітні знання професійного циклу.

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання:

1. Мультимедійний проектор, ноутбук для проведення аудиторних занять, доступ здобувачіввищої освіти до Інтернету.
2. Сервіс для пошуку наукових джерел GoogleScholar. Електронний режим доступу: URL:<https://scholar.google.com.ua>
3. Бібліотека текстів з історії української культури, першоджерела з історії української літератури та мови, історії України URL: <http://izbornyk.org.ua/>
4. Офіційний сайт українського Товариства охорони пам'яток історії та культури URL: <https://pamjatky.org.ua/>
5. Національний музей історії України URL: <https://nmiu.org/>
6. Історична веб-хрестоматія UKRAÏNARUS
URL: http://geocities.com/ua_ukraine/ukrainerus.html
7. Українська електронна бібліотека URL: <http://ukrcenter.com/library.asp>

9. Політика курсу

Політика курсу – політика відвідуваності та наявності у студента необхідних нормативно-правових джерел, комунікації з викладачем та користування електронними девайсами, дотримання вимог Етичного кодексу студента та академічної доброчесності. Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення академічної доброчесності: Складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб. Надавати для оцінювання лише результати власної роботи, а не плагіат. Не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших студентів. У випадку порушень цих вимог – реагування відповідно до Етичного кодексу Інституту. Не вітаються запізнення на пари та пропуски занять. Студент має виконати в кожному модулі самостійну роботу та одну за семестр ІНДЗ (реферат, доповідь, презентація, есе, проект), за ІНДЗ зараховується активна студентська наукова робота в межах студентських Клубів. Оформлення рефератів, есе, доповідей, контрольних робіт має здійснюватися за зразком на сайті Інституту, вкладка «Студенту – Зразки. Метод. рекомендації – Метод. рекомендації до курсових та інших письмових робіт», наприкінці рекомендацій див. вимоги до оформлення джерел за ДСТУ-2015. Порушення вимог оформлення тексту та джерел дасть підставу вважати в роботі наявність плагіату, і роботу не буде зараховано.

Вимоги викладача:

- обов'язкове відвідування навчальних занять;
- активність здобувачів вищої освіти під час практичних занять;
- своєчасне виконання завдань самостійної роботи;

- відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені (незадовільні оцінки) на консультаціях.

Не допустимо:

- пропуск занять без поважних причин;
- запізнення на заняття;
- користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (за винятком дозволу викладача при зверненні до відцифрованих історичних документів);
- списування та плагіат.

Реферативні роботи здобувач виконує самостійно, з обов'язковим посиленням на джерела інформації та самостійно перевіряє їх онлайн на безкоштовних сервісах на антиплагіат. У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування), недобропорядної поведінки в аудиторії викладач пропонує здобувачеві повторно виконати необхідний вид роботи.

Здобувачі вищої освіти, що слухають дисципліну зобов'язані відпрацювати заняття/ невиконаний обсяг робіт (переписати контрольну роботу, написати реферат, інші письмові види робіт).

Здобувач вищої освіти, який не з'являвся на заняття (незалежно від причин) повинен відпрацювати пропущені заняття (незалежно від причини пропуску) та відпрацювати незадовільні оцінки під час консультацій.

10. Схема курсу СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Основи патопсихології та дефектології							
Тема 1. Предмет і завдання патопсихології та дефектології. Методи патопсихології та дефектології		2	2	-	-	-	8
Тема 2. Психічні процеси і методи їх дослідження		-	2	-	-	-	8
		2	4	-	-	-	16
Змістовний модуль 2. Патопсихологічні порушення							

Тема 3. Патологія сприйняття. Порушення пам'яті та уваги Розлади мислення та мовлення Порушення розумової працездатності Аномалії емоційно-особистісної сфери Порушення свідомості та самосвідомост	2	2	-	-	9
Тема 4 Патопсихологічні порушення при психічних захворюваннях	2	2	-	-	9
Тема 5. Клініко-педагогічна характеристика дітей з вадами інтелектуального розвитку			-	-	9
Тема 6. Особливості реабілітації дітей, які потребують спеціальної допомоги	2	2	-	-	9
Тема 7. Прикладні аспекти патопсихології					
Тема 8. Клініко-педагогічна характеристика дітей з вадами інтелектуального розвитку					
Тема 9. Діти із синдромом раннього дитячого аутизму	2	2			4
Тема 10. Діти зі складним дефектом	2				4
Тема 11. Особливості реабілітації дітей, які потребують спеціальної допомоги	2	2			3
Тема 12. Принципи застосування психокорекції та психотерапії. Її значення у реабілітації осіб з вадами розвитку	2				5
Тема 13. Загальні питання організації медичної та соціальної допомоги для осіб з вадами розвитку.	2	2			5
Тема 14. Патопсихологічна семіотика Шизофренія	2	2			5
Модульний контроль					
Семестровий контроль					
Разом			-	-	
Усього	120	20	14	-	86

11. Форми і методи навчання.

З метою активізації процесу навчання передбачено застосування прямих (лекції, семінарські заняття) та непрямих методів навчання. Передбачено застосування проблемних лекцій, дискусій, написання індивідуальних завдань, що носять дослідницький характер, розв'язання тестів, складання термінологічних кросвордів, написання психологічних диктантів.

При викладанні *лекційного матеріалу* передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції-дискусії, лекції-аналіз конкретної ситуації.

Лекція-дискусія (бінарні) - метод групового обговорення проблеми з метою з'ясування істини шляхом зіставлення різних думок, спосіб організації спільної діяльності з метою інтенсифікації процесу ухвалення рішення в групі.

Лекція-аналіз конкретної ситуації нагадує лекцію-дискусію: на обговорення викладач виносить не питання, а конкретну ситуацію (т. зв. мікроситуації, які демонструються аудиторії усно або у вигляді відео-запису тощо). Викладач активізує діалог за допомогою спеціально спрямованих

запитань, підказок, зіставленням різних поглядів, а іноді й їх зіткненням.

Лекція-конференція- проводиться як науково-практичне заняття заздалагеть поставленою проблемою і системою доповідей тривалістю 5-10 хвилин. Викладач підводить підсумки самостійної роботи і виступів студентів, за їх допомогою формулює основні висновки.

Семінарські/практичні заняття присвячуються виконанню кейсів, розгляду конкретних ситуацій, презентації тем, тестування.

Ви працюєте з інформацією вдома, зокрема з використанням мережі Інтернет (див. *рекомендовану літературу*), під час занять виконуєте усні та письмові завдання, виступаєте з доповідями і презентаціями, підготовленими як групою так і індивідуально, моделюєте поведінку у конкретних професійних ситуаціях. Програмою курсу передбачено такі проекти:

- виступ за темою індивідуального завдання-кейса у формі презентації (*критерії оцінювання див.: Робоча навчальна програма дисципліни, п.п. 7.3.*).

- виступ-інформування за темами семінарських занять;

- семінар з індивідуальною та груповою роботою;

- семінар у формі дебатів

12. Оцінювання знань здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

(<https://drive.google.com/file/d/1ENRncPY-dU2qLke7awVKn1OdfG88Hg8D/view>)

13. Система оцінювання навчальних досягнень

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Форма контролю
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	
Відвідування лекцій	1	5	5	5	5	Іспит
Відвідування семінарсько-практич. занять	1	3	3	4	4	
Робота на семінарсько-практичному занятті	10	30	50	4	40	
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	
Виконання ІНДЗ	30					
Разом	-		88	-	79	
Максимальна кількість балів:			201			100 б. ЄДЕБО
197:100=1,97 Студент набрав X балів; Розрахунок: X: 1,97 = загальна кількість балів ЄКТС студента.						

13. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Самостійна робота включає дослідження електронних джерел, пошук друкованих публікацій (наукові праці, статті у періодичних виданнях, документи, офіційні звіти, статистичні матеріали, законодавчі та інші нормативно-правові акти за дисципліною).

Критерії оцінювання:

- змістовність – 2 бали
- відповідність темі та вимогам оформлення – 1 бали.

Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 10 балів.

14. Форми проведення поточного, рубіжного (модульного) контролю та критерії оцінювання.

Поточний контроль відбувається впродовж вивчення дисципліни на семінарських заняттях у формі: семінарів-тренінгів та семінарів з індивідуальною роботою. Під час поточного контролю оцінюються такі компоненти:

- Повнота теоретичної відповіді – 3 бали;
- аналіз різних точок зору, джерел літератури, підходів до вивчення проблеми (питання) – 5 балів;
- вільне володіння інформацією, відповіді на додаткові запитання – 2 бали.

Максимальна кількість балів - 10 балів.

Рубіжний (модульний) контроль відбувається в кінці вивчення блоків змістових модулів і здійснюється у вигляді розв'язання задач, виконання логічних завдань та тематичного тесту. Під час рубіжного (модульного) контролю оцінюються такі компоненти:

- теоретичний матеріал – 5 балів
- повнота розкриття теми, навички розв'язування логічних задач – 5 балів

Максимальна кількість балів - 10 балів.

15. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання:

Залік. Студент готує усну мультимедійну або реферативну презентацію. (Методологічні рекомендації до проведення й оцінювання заліку див. *Робоча навчальна програма дисципліни*).

16. Орієнтовний перелік питань для семестрового комплексного контролю (див.: Робоча навчальна програма дисципліни, п.п. 7.5).

Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

17. Шкала відповідності оцінок

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

18. Рекомендовані джерела

Основна (базова)

1. Вітенко І.С. Медична психологія : підручник для студентів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації / І.С. Вітенко. - К. : Здоров'я , 2007. - 208 с.

2. Волошин П.В. Принципи медико-психологічної реабілітації осіб, які постраждали під час виконання службових обов'язків в Україні / П.В. Волошин, Н.О. Марута, Л.Ф. Шестопалова, І.В. Лінський //Український вісник психоневрології. – 2015. – Т. 23, вип. 2 (83). – С. 105.

3. Волошин П.В. Стратегія охорони психічного здоров'я населення України: сучасні можливості та перешкоди / П.В. Волошин, Н.О. Марута // Український вісник психоневрології. – 2015. – Т. 23, вип. 1 (82). – С. 5 – 11.

4. Медична психологія : державний національний підручник / І.Д. Спіріна, І.С. Вітенко, О.К. Напреев [та ін.]. – Дніпропетровськ : Ліра, 2012. – 442 с.

5. Медична психологія : підручник / С.Д. Максименко, Я.В. Цехмістер, І.А. Коваль, К.С. Максименко ; за загальною ред. С.Д. Максименка. – 2-е вид. – К. : Слово, 2014. – 516 с. : іл.

6. Медична психологія: держ. нац. підруч.: підруч. для студентів ВНЗ ВМНЗ IV рівня акредитації МОЗ України / Спіріна І.Д. та ін. – Дніпропетровськ : Ліра, 2012. – 442 с.

7. Медична психологія: навч. посібник / Н.Г. Пшук, М.В. Маркова, А.І. Кондратюк, Л.В. Стукан. – 2-е вид. – Вінниця: Горбачук І. П., 2012. – 135 с.

8. Медична психологія: підручник / С.Д. Максименко, Я.В. Цехмістер, І.А. Коваль, К.С. Максименко; за загальною ред. С.Д. Максименка. – 2-е вид. – К.: Слово, 2014. – 516 с.

9. Основи медичної психології : навчально-методичний посібник / В.М. Ждан, А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська [та ін.]. – Полтава : АСМІ, 2014. – 257 с. : іл., табл.

10. Основи медичної психології: навч.-метод. посіб. для студентів вищ. мед. навч. закл. IV рівнів акредитації та лікарів-інтернів / В.М. Ждан та ін. – Полтава : АСМІ, 2014. – 254 с.

11. Посттравматичний стресовий розлад : адаптована клінічна настанова, заснована на доказах / Державний експертний центр Міністерства охорони здоров'я України; Асоціація психіатрів України; Всеукраїнське громадське об'єднання родин загиблих та безвісти зниклих, учасників антитерористичної операції, ветеранів війни та активістів волонтерського руху «Крила 8 сотні». – 2016. – 164 с.

Додаткова:

1. Гузенко В.А. Психологічна діагностика : навчально-методичний посібник / В.А. Гузенко, Ю.В. Тодорцева; Одеський національний політехнічний університет. – Одеса : Букаєв В.В., 2013. – 267 с. : іл., табл.

2. Депресія (легкий або помірний депресивні епізоди без соматичного синдрому або з соматичним синдромом : адаптована клінічна настанова, заснована на доказах / Державний експертний центр Міністерства охорони здоров'я України; Асоціація психіатрів України. – 2014. – 65 с.

3. Любан-Плоцца Б., Пельдингер В. Психосоматичний хворий на прийомі у лікаря. – Київ: "АДЕФ-Україна".- 1997.

4. Психіатрія. Збірник тестових завдань. Навчально – методичний посібник. проф., докт. мед. наук Г.Я. Пилягіна, доцент, канд. мед. наук Т.О. Гончар, асистент, канд. мед. наук А.Г. Бондарчук, асистент О.В. Зубатюк, асистент Ю.Я. Челядин
<https://drive.google.com/file/d/0B5eFD4XXvyN8ekI4UI9BTVFaeU0/view>

5. Психіатрія/ під ред. В.М.Козідубової, В.М. Кузнєцова, В.А. Вербенко, Л.М. Юр'євої, О.О. Фільца, І.О. Бабюка.. – Харків: Оберіг, 2013 р. 1164 с.

6. Психотерапія, медична психологія і гранична психіатрія в системі надання медичної допомоги : (XI Платонівські читання) : Матеріали наук.-практ. конференції, присвяч. 85-річчю ХМАПО, 145-річчю санат. "Березівські мін. води", 17-18 квітня 2008р. ; АМН України ; АНВО України ; ХМАПО. - Харків, 2008. - 169 с.

7. Рекурентні депресивні розлади : адаптована клінічна настанова, заснована на доказах / Державний експертний центр Міністерства охорони здоров'я України; Асоціація психіатрів України. – 2014. – 457 с.

8. Роль сімейного лікаря у вирішенні медичних і соціальних проблем пацієнтів з інтелектуальною недостатністю : навчально-методичний посібник / С.О. Величко, Т.В. Веселова, І.С. Вітенко [та ін.] ; за ред. Л.Ф. Матюхи, І.С. Вітенка, Н.Г. Гойди [та ін.] ; Національна медична академія післядипломної освіти імені П. Л. Шупика, Харківська медична академія післядипломної освіти, Асоціація сімейних лікарів м. Києва та області [та ін.]. – Суми : Університетська книга, 2013. – 175 с. : табл., іл.